

EVALUATIE PILOT GFT-COCONS GEMEENTE WIJCHEN

Complexen Homberg – Graafseweg - Diepvoorde

Uitgevoerd door bureau Lentekracht in opdracht van Dar – augustus 2018

Onderwerp:

evaluatie pilot project gft-cocons drie hoogbouw complexen Wijchen (en inzet afvalcoaches)

Aanleiding

Ons huishoudelijke afval wordt op dit moment in verschillende categorieën gescheiden (glas, papier/karton, gft, klein chemisch afval, plastic+, textiel en restafval) met als doel maximaal producthergebruik, materiaalhergebruik of toepassing van afvalstoffen als brandstof. Op deze manier kunnen kosten worden bespaard en wordt bijgedragen aan het realiseren van de circulaire economie.

Helaas zit tussen het restafval nog steeds veel materiaal, waaronder gft-afval, dat makkelijk hergebruikt of gerecycled kan worden. Volgens het rapport van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu over de samenstelling van het huishoudelijk restafval belandt ca. 33% van het recyclebaar gft-afval in de restafvalzakken.

Alle reden dus om in te zetten op het terugdringen van de hoeveelheid gft-afval in het restafval.

Om dit te bereiken heeft de Dar met de gemeente Wijchen een aantal sporen uitgezet:

- gft-cocons geplaatst die 24/7 bereikbaar zijn
- inzet van afvalcoaches om bewoners te informeren en te stimuleren om de beschikbare verzamelvoorzieningen zo goed mogelijk te gebruiken

Pilot gft-cocons

In augustus 2017 is een pilot gestart in de gemeente Wijchen bij de complexen Homberg, Graafseweg en Diepvoorde. Met ingang van dit moment wordt het gft-afval apart via gft-cocons ingezameld en niet meer samengevoegd met het restafval.

Er zijn gft-cocons geplaatst die alleen met behulp van een elektronische pas te openen zijn. De bewoners hebben allemaal een gebruikerspas ontvangen evenals een toelichting op de gewijzigde inzamelmethode.

Deze nieuwe methode van gft-inzameling vraagt een omslag in denken en handelen van de bewoners. Gedurende de maanden juni – juli 2018 is daarom dit nieuwe inzamelsysteem geëvalueerd. Er is een enquête uitgezet onder de bewoners en er zijn individuele interviews gehouden. De evaluatie is tweeledig: enerzijds is onderzocht in hoeverre houding en gedrag (attitude) van mensen een rol speelt bij de nieuwe afvalscheidingsmethode. Anderzijds zijn diverse feitelijke gegevens verzameld zoals hoeveelheid, kwaliteit en functioneren van de voorzieningen.

Gedurende de zomermaanden zijn de gft-cocons vanaf eind augustus wekelijks geleidigd.

Interessant is om na te gaan of de gehouden enquête/interviews geleid heeft tot een frequenter gebruik van de gft-cocons dan vooraf het geval was.

Doelstelling

Het doel van deze pilot is een betere afvalscheiding door de inwoners van Wijchen teneinde de hoeveelheid restafval per inwoner verder terug te dringen (het gft-afval uit het restafval en

apart inzamelen in gft-cocons). Daarnaast is het doel ervaring opdoen met het gebruik van de gft-cocons met afvalpassen en met dit type gft-cocon.

Elders zijn andere systemen voor gft inzameling ingevoerd zoals minicontainers, citybins en inpandige voorzieningen zoals Sidcon. Deze systemen leveren nog niet het gewenste resultaat: er is sprake van regelmatige bijplaatsing van afval (dus buiten de verzamelvoorzieningen) en de kwaliteit van het gft-afval blijft achter op de afgesproken normen (vervuiling met plastic en grof tuinafval).

Vraagstelling

Centraal staat de vraag of elektronisch afsluitbare cocons tot beter gebruik van de voorziening leiden dan openbaar toegankelijke of conventioneel afsluitbare cocons.

Resultaten en effecten

De evaluatie heeft zich gericht op verschillende aspecten te weten:

- het gebruik van de cocons
- het gebruiksgemak voor bewoners en voor de belader
- behaalde concrete resultaten m.b.t. kwaliteit gft en hoeveelheid gft/inwoner

Enquête en interviews

In de week van 28 mei t/m 1 juni 2018 is er op alle zes locaties (drie wooncomplexen in Wijchen die gebruik maken van gft-cocons (pilotgroep) en drie wooncomplexen in Wijchen die (nog) geen gebruik maken van gft-cocons (controlegroep)) een kwantitatief onderzoek uitgevoerd door middel van het verspreiden van enquêtes. Deze enquêtes zijn ter plekke met bewoners afgenomen of door bewoners zelf ingevuld. Bewoners die na twee onderzoeksdagen nog steeds niet thuis waren ontvingen een brief met bijgevoegd de enquête, waarna ze deze per post ingevuld terug konden sturen. Op deze manier zijn in totaal 153 ingevulde enquêtes verzameld.

Op de pilot locaties (N=214) zijn in totaal 118 ingevulde enquêtes verzameld (55% respons).

Op de controle locaties (N=118) zijn in totaal 35 ingevulde enquêtes verzameld (30% respons). Deze lage respons kan verklaard worden uit het feit dat op het complex aan de Buizerdstraat veel respondenten woonachtig zijn die niet in staat zijn om de enquête in te vullen, onder meer omdat ze zorgbehoevend zijn.

Van de respondenten van de pilot complexen geeft 60% aan dat zij daadwerkelijk gebruik maakt van de gft-cocon. Dit komt min of meer overeen met de cijfers van de Dar echter met een kanttekening: een aanzienlijk deel heeft de pas slechts 1 of 2 maal gebruikt. Als we de cijfers hiermee corrigeren, dan ligt het gebruikspercentage behoorlijk lager.

Naam complex	Aantal aansluitingen totaal	Daadwerkelijk gebruik van pas	%	Daadwerkelijk gebruik na correctie*	%
Homberg	53	36	68%	20	38%
Graafseweg	77	49	64%	34	44%
Diepvoorde	84	49	58%	40	48%

* Cijfers gecorrigeerd; aansluitingen die slechts 1 of 2 x de pas hebben gebruikt zijn buiten beschouwing gelaten

De inzameling van gft wordt door de respondenten gemiddeld beoordeeld met 3,5 uit 5. De respondenten geven aan dat de cocon niet fijn in gebruik is (klep, hoogte en kleine opening)

dat ze geur- en stankoverlast ervaren en dat de cocon niet vaak genoeg wordt geleegd. Let wel, de enquête is afgenomen voor de zomerregeling van kracht was.

Hieronder volgt een samenvatting hetgeen de respondenten in de enquête hebben aangegeven:

Gebruiksgemak gebruikers

- Inwerpopening: er zijn cocons geplaatst met twee verschillende ingooisystemen t.w. één met een klep (Diepevoorde/Homborg) en één met een opvangbak (Graafseweg). De cocons met klep functioneren niet optimaal: de klep blijft niet vanzelf open staan waardoor het gft er vervolgens met één hand in moet worden gegooid. Dit vinden sommige gebruikers zo lastig dat ze vervolgens hun gft in de restafvalcontainer deponeren. Ook de cocon met opvangbak functioneert niet naar behoren: hier gaat de klep niet geheel open waardoor de inwerpopening erg klein is. Ook hier kiezen sommige gebruikers daarom voor de restafvalvoorziening.
- Hoogte: door meerdere gebruikers wordt aangegeven dat de inwerpopening te hoog zit
- Afvalpas en paslezer: zowel de afvalpas als de paslezer functioneren naar behoren. Hier zijn geen klachten over ontvangen. Door het gebruik van de pas kan het gebruik per huishouden worden gemonitord
- Service (mogelijkheid tot afvalscheiding i.p.v. bij restafval doen): door de gebruikers van de gft-cocons worden verschillende redenen genoemd waarom zij meedoen met afvalscheiding. Belangrijk vanuit milieuoogpunt (26x), gebruiksgemak – vaker en dichtbij (19x) en lagere kosten (8x) wordt het vaakst genoemd;
- 24/7 afval deponeren: dit wordt als zeer positief ervaren. Bewoners hebben de mogelijkheid om het gft-afval te storten wanneer het hun uitkomt. Er is hierdoor geen overlast meer in hun woning of op hun balkon.

Lentekracht heeft gedurende de periode juni – juli 2018 aanvullend onderzoek uitgevoerd met betrekking tot het gebruik van de cocons. Hiervoor zijn meerdere bewoners van de drie complexen geïnterviewd en zijn zowel omgevings- als gedragsobservaties uitgevoerd.

Gebruik cocons

- Bijplaatsing: gedurende de proefperiode is gecontroleerd op bijplaatsen van gft of andere afvalstoffen. Gebleken is dat bijplaatsing vrijwel niet gebeurt en dat er ook vrijwel geen sprake is van vervuiling rondom de cocons. Ook de cocons zelf blijven schoon en vertonen geen technische mankementen
- Kwaliteit aangeboden gft: in de proefperiode is geconstateerd dat het gft-afval zeer beperkt vervuild is met plastic. Enkele gebruikers gooien hun gft inclusief plastic tas in de cocon in plaats van het gft uit de plastic tas te schudden.
- Er wordt veel gebruik gemaakt van de gft-cocons: op de verschillende meetmomenten waren alle cocons vol. Dit kan er toe leiden dat bewoners die later komen hun gft afval alsnog bij het restafval gooien
- Vergelijking tussen gebruik openbare, met sleutels (driekantsloten en cilindersloten) en met afvalpassen afsluitbare cocons: Wat opvalt is dat er geen oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van de verzamelvoorziening: er wordt geen grof tuinafval in de gft cocons wordt gedeponerd door mensen elders uit Wijchen . Dit heeft enerzijds te maken met het gecontroleerd openen via een gebruikerspas en anderzijds is de ingooi-opening hiervoor ongeschikt.

Gebruiksgemak beladers

Het ledigen van de containers is niet heel erg gemakkelijk: de containers zijn lastig uit de cocon te halen. Met name wanneer de container vol is en dus zwaar, is er te weinig ruimte om de container goed uit de cocon te pakken.

Aansluiting en gebruik

Naam complex	Daadwerkelijke gebruikers	Gemiddeld aantal keren dat pas is gebruikt (per maand)	Correctie*	Gemiddeld aantal keren dat pas is gebruikt na correctie* (per maand)
Homberg	36	2	20	3,5
Graafseweg	49	3	34	10
Diepvoorde	49	4,5	40	13

Er is een aanzienlijke groep die de gft-cocon éénmalig heeft gebruikt.

Hoeveelheid ingezameld gft

Naam complex	Aantal stortingen/ maand	Aantal stortingen/ maand 2018	Opmerkingen	Toe- of afname
Homberg	74	68	Gebruik in 2018 gestabiliseerd	<
Graafseweg	133	158	Gebruik in zomerperiode fors toegenomen	>>>
Diepvoorde	117	120	Gebruik in zomerperiode fors toegenomen	>

Toename gebruik sinds mei als gevolg van zomerinzameling en als gevolg van inzet afvalcoaches.

Kwaliteit ingezameld gft

Naam complex	Vullingsgraad cocon wekelijks	Vullingsgraad cocon 2-wekelijks	Kwaliteit gft
Homberg	30-40%	95%	95% zuiver
Graafseweg	50-75%	95%	100% zuiver
Diepvoorde	25-50%	50%	95-100% zuiver

Financiën

Overall zijn elektronisch afsluitbare cocons duurder in aanschaf dan de conventionele cocons, in hoofdzaak veroorzaakt door de elektronische lezerspas (€ 3196,50 excl btw).

Kosten uitbreiding gft-inzameling gemeente Wijchen

Als de gemeente Wijchen besluit om deze pilot uit te breiden over de gehele gemeente dan zijn er naar verwachting ongeveer 30 cocons nodig.

De totale kosten om de gft-inzameling uit te rollen zijn geraamd op

- Leverantie en plaatsing cocons incl. paslezer 30 st á € 3.196,50 € 95.895,--
- Voorbereiding en toezicht uitvoering 15% € 14.384,--
- Onvoorzien € 9.589,--
- Totaal (afgerond) € 120.000,--**

Ter bevordering van (juist) gebruik is het aan te bevelen om hier gericht over te communiceren en de bewoners volledig en tijdig te informeren omtrent de verandering. (publiciteitscampagne). Het inzetten van afvalcoaches bevordert de acceptatie en stimuleert het juist gebruik van de gft-cocons. Een communicatieplan kan samen met de gemeente Wijchen worden opgesteld.

- Communicatie (optioneel) PM
- Inzet afvalcoaches (optioneel) PM

Succes en voorstellen voor verbetering

In vergelijking tot de conventionele afgesloten cocons/openbaar toegankelijke cocons kunnen we concluderen dat de elektronisch afgesloten cocons betere resultaten laten zien ten aanzien van de zuiverheid van het aangeboden gft (95-100% zuiver).

Ten aanzien van het daadwerkelijke gebruik (aantal gebruikers) is er nog volop ruimte voor verbetering. Hiervoor zijn zowel door de gebruikers als door de beladers verbeterpunten aangedragen die hieronder zijn weergegeven.

Kwalitatieve verbetering

1. Aanpassen van de inwerpopeningen van de cocons (klep, inwerpopening). Dit zal bijdragen aan een beter gebruik van de cocons. Hiervoor zou de opening van de gft-cocons bijvoorbeeld op dezelfde manier als bij de restafval cocons kunnen werken.
2. Voor de bewoners die lichamelijk niet meer in staat zijn om hun afval zelf weg te brengen (Graafseweg) zou het inzetten van een schillenboer zoals in het wijk Neerbosch Oost in Nijmegen een oplossing kunnen zijn.
3. Verruimen van de cocons zodat containers gemakkelijker geledigd kunnen worden

Kwantitatieve verbetering

4. Uitbreiden van het aantal gft-cocons of het vaker ledigen van de aanwezige cocons waardoor het gebruik van de gft-cocon toeneemt.

Gedragbeïnvloeding

5. Inzetten van afvalcoaches, zoals elders in de gemeente Nijmegen al gebeurt en door bewoners wordt gewaardeerd. Het uitleggen over nut en noodzaak van afvalscheiding en het adviseren over hoe het afval te scheiden helpt bewoners bij hun afvalscheiding. Door hun aanwezigheid kan tevens het gedrag van de bewoners geobserveerd worden en, indien nodig, worden gecorrigeerd.

Conclusie en aanbevelingen

Conclusies

De doelstelling, het terugdringen van de hoeveelheid restafval per inwoner, wordt door het plaatsen van de gft-cocons zeker behaald, maar er is ook nog volop ruimte voor verbetering. Voor wat betreft de kwaliteit van het ingeleverd gft-afval zijn we zeer tevreden (95-100% zuiver gft).

Het gebruik van de cocons is goed, er is zo goed als geen bijplaatsing van gft naast de cocons.

Door het gebruik van elektronische gebruikerspassen is het mogelijk om het gebruik per aansluiting te monitoren. Dit maakt het mogelijk om heel gericht het communicatiekanaal in te zetten om inwoners te motiveren en te stimuleren om gebruik te maken van de inzamelvoorziening.

Er is een aanzienlijk aantal huishoudens dat (bijna) geen gebruik maakt van de gft-cocons. Maar degenen die wel hun gft afval scheiden zijn zeer positief dat zij nu deze mogelijkheid hebben.

De enquête en de interviews hebben wel invloed gehad op het gebruik van de gft-cocons, (meer begrip en bekendheid), maar de technische mankementen weerhielden de meeste niet gebruikers van het alsnog gaan gebruiken.

In hoeverre de enquête en de gehouden interviews invloed hebben gehad op het gebruik van

de cocons is lastig te zeggen: we zien wel een toename in het gebruik maar dat kan ook veroorzaakt zijn door de zomerinzameling.

Aanbevelingen

Hoewel de resultaten zeer zeker positief zijn te noemen is er zeker ruimte voor verbetering:

- Door de leverancier is aangegeven op elke manier de cocons kunnen worden aangepast zodat de genoemde klachten vrijwel allemaal worden verholpen.
- Koppel de resultaten vanuit de enquête, de cijfers, naar ook de aanpassingen aan de cocons met een factsheet terug naar de bewoners neemt zodat zij zien dat er daadwerkelijk naar hun wordt geluisterd.
- Zet de afvalcoaches in om bewoners te informeren over de afvalregels en het gebruik van de voorzieningen.

